

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Leto se bliža koncu!
Pošljite nemudoma zaostalo naročnino, ker moramo poravnati v tiskarni svoje račune! — Ali ste že listu pridobili novega naročnika? Ako še ne, storite to takoj, najpozneje pa z novim letom! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

Vabilo
na

četrti občni zbor
Slovenske Šolske Matice

ki bo

v torek dne 28. decembra 1909
ob 3. uri popoldne
v „Mestnem domu“ v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Predavanje gospoda profesorja dr. Fr. Ilešiča „o narečju in knjižnem jeziku v ljudski šoli“.
3. Poročilo tajnikovo o društvenem delovanju.
4. Poročilo blagajnikovo o denarni upravi.
5. Pregled in odobrenje letnih računov o društvenem gospodarstvu.
6. Določitev nagrad za knjižna dela za bodočo upravno dobo in nagrad za funkcionarje.
7. Proračun za prihodnja tri leta.
8. Volitev:

a) predsednika in osmih odbornikov;

- b) treh odborniških namestnikov;
- c) treh računskih presojevalcev.

9. Nasveti posameznih članov, ki so se vsaj tri tedne poprej pisмено naznanili odboru ter jih je isti poprej odobril in postavil na dnevni red.

Zvečer istega dne bo učiteljski sestanek v prostoru, ki se določi pozneje.

Po treh letih stopa odbor zopet pred društvene člane, da jim poda verno sliko o svojem delovanju o tretji triletni upravni dobi in da sprejme od njih navodila za bodočo dobo. Zato vabi odbor vse p. n. društvenike, da se v obilnem številu udeležijo obnega zbora.

V Ljubljani, dne 1. decembra 1909.

Odbor „Slovenske Šolske Matice.“

Predsednik:
H. Schreiner.

Tajnik:
Fr. Gabršek.

Brezpravna slovenska Koroška.

—p— Bienenrothova vlada ni le zadala z lex Kolisko-Axmann občutnega udarca Čehom, temveč tepta tudi nas Slovence; popolnoma brezpravna pa je postala slovenska Koroška. Kakor divjajo Nemci v zadnjem času zoper Slovence na Koroškem, presega vse meje; kaj takega bi bilo mogoče edino pri barbarih! Da, hujše kot sirovi barbari se vedejo ti „kulturonošci“ in značilno je to, da so predvsem c. kr. uradi, ki teptajo pravice slovenstva, ki si drzno kršijo zakone in ki ščujajo zoper Slovence.

I.

Da nimamo Slovenci na Koroškem ni ene slovenske šole, je znano, zakaj vse takozvane slovenske ljudske šole, so utrakvistične, na katerih se poučuje slovenščina — če učitelj hoče — le po par ur na teden. Upravičeno so Slo-

venski zahtevali, da jim da koroška šolska oblast slovenskih učiteljev, ki bi mogli slovensko deco vsaj pisati in brati slovensko naučiti. A šolska oblast se je izgovarjala, da nima učiteljev, ki bi znali slovensko. Ko je slovenska javnost obrnila pozornost naraščaju slovenskega učiteljstva, je nemška šolska oblast uvedla slovenske kurze za nemški učiteljski naraščaj. Zakaj, so pokazali letos.

Deželnošolski nadzornik Benda se čuti tako varnega, da se upa dajati Slovincem najhujše klofute. Uvajati je začel kurzovce za slovenske šole. Kako postopajo nemški učitelji s slovensko deco v šoli, o tem bi se lahko napisala strašna tragedija. Te tragedije ni konec, temveč se je še poostila. Letos je Benda odstranil slovenskega dela Koroške še tistih par slovenskih učiteljev, ki smo jih imeli, ter jih poslal v pregnanstvo, v koroško Sibirijo, v gorate, popolnoma nemške kraje. Na slovenskem delu pa je nastavljal trde Nemce in strastne nemške skutarje, ki jim je pouk in vzgoja slovenske dece v šoli deveta briga, nemško rogovilenje, hujskanje, izzivanje in zatiranje slovenskega življa prva in edina naloga.

Učitelja Blaža Skata so prestavili iz Bistrice na Zili v Zweinitz, sledeče slovenske učiteljske kandidate so poslali v popolnoma nemške kraje: Luko Vetrnina Zeltschach, Adolfa Sokola v Št. Ulrich o. d. Godnig v Lavantinski dolini, Vedenika Franca v Rubland, Andreja Galerčiča v Stall. Na slovenski del Koroške so pa poslali celo vrsto nemških učiteljev. — Ko je deputacija slovenske politične stranke pri Bendi protestovala, se je Benda izgovarjal, čes, da ima dež. šol. svet prakso, ko pošlje Nemce v slo-

venske kraje, Slovence pa v nemške kraje, da se priuče Nemci slovensko, Slovenci pa nemško. Ali ni s tem učiteljsku v Celovcu izrečena nezaupnica, da se slovenski kandidati ne priuče tam nemščine!?

Iz Huthovega (nemškega) zavoda v Ljubljani, kjer delajo nekaj kurz iz slovenščine je sprejel dve učiteljici. Nastavil je tudi iz Maribora neko učiteljico Nemko, a domačinke — Korošice — gđ. Janežičeve, ki je študirala v Mariboru, ni hotel nastaviti, pač pa je zahteval od nje Baresay de Nagy-Barsca Artur, da naj podpiše reverz, da ne bo političsko delovala. Učiteljica pa političsko delo! A kaj se vse smatra za političsko delo slovenske učiteljice, kaže slučaj učiteljice Mare Mikuluševe, ki je bila takoj prestavljena iz lepaga slovenskega kraja Št. Kocijana v nemško gorovje, ker je storila strašen političski „zločin“! Ob koncu šolskega leta je z otroki pa maši v cerkvi zapela nemško in tudi slovensko cesarsko pesem. Zaradi slovenskega petja cesarske pesmi se je vzdignil zoper njo nemški furor. Na njeno mesto je prišla seve Nemka.

Slovenska Koroška Rudolfa Šimona in Janka Kuherja Benda ni hotel nastaviti na Koroškem, ker sta maturirala v — Mariboru; pač pa jim je milostno obljubil, da dobita službena Koroškem, če bo kak sedanj slovenski učitelj na Koroškem — umrl. In tak deželni šolski nadzornik se prišteva h kulturnemu, civilizovanemu narodu!

Torej slovenski učitelji v koroško Sibirijo, da prej pomrjejo! Kakor tirajo na Ruskem zločince v pregnanstvo v Sibirijo, kjer jim težavno delo, neznosne razmere in hude muke starejo telesne in duševne moči, da morajo prezgodaj v — grob, tako c. kr. deželni šolski nadzornik Benda, tako c. kr. koroški deželni šolski svet hoče

LISTEK.

Vsemir.

Priroda izpopolnjuje sebe zaradi sebe, za sebe, iz sebe, vase.

Noč prohaja. Na izhodu vstaja oznanjevalka belega dne — jutranja zarja. Življenje vztrepeta polno radosti, ko pogleda izza gor prvi solnčni žarek, oznanjujoč, da kmalu nastopi kralj življenja svoje dnevno vladanje.

Odkod je prišlo in kam plove to solnce življenja? V svoji egoistični častihlepnosti je varala mati zemlja tisočletja svoje otroke, dokler ni vstal njen lastni otrok, sin poljskega naroda Nikolaj Kopernik, ter razkrinkal svojo lastno mater: Solnce se vrti, klanja se mu zemlja, vrteča se okolo njega in okrog svoje osi. Kakor zemlja drve tudi vsi solnčni sinovi in hčerke, to je drugi planeti okrog solca kot nemirni, vseмирski paglavci.

In kam drve ti planeti? Kot zahvalna in poslušna deca ga obkrožujejo in mu pevajo himno vseмирske harmonije ter slušajo njegovemu poveljstvu: „Naprej v brezmejnem vsemiru!“

Nam se dozdeva, da stoji solnce nepremakljivo v stalni točki nebesnega svoda kot

zvezda stalnica, kar pa najbrže tudi ni istinito, zakaj ako sklepamo analog solnčnemu sestavu, je tudi solnce otrok svojega očeta, krog kate-rega kroži, kakor krožijo trabanti, kot vnuki solca, okrog svojih staršev. Imajo pa te nebrojne družine dovolj prostora, da drve in lete naprej in vedno le naprej? Gotovo da, saj vsemir je brez konca, njemu ni nikjer kraja, nikjer pričetka in ne zvršetka, povsod le brezmejen, brezkraven, brezkončen prostor — vsemir!

Ko bi bil Adam poletel v ta prostor v premi črti navzgor, bi lahko letel dalje v tej smeri z brzino misli, ki je lahko v trenutku na najoddaljeni zvezdi, in letel bi še danes dalje, do kraja prostora bi še danes ne dospel in krajnjega smotra ne bi dosegel nikdar, to je konca vseмира.

Ko bi bil dospel do neke točke, oddaljene od najskrajnejše nam poznane zvezde v vsemiru bilijone in bilijone zvezdnih daljav ter bi zaklical: „Tu je konec, to je meja vseмира!“ — lahko bi mu vsak zemljan odgovoril: „Adam, ti se motiš, leti dalje! Do meje vse-mira imaš še daleko pot.“

Razmerje te poti, ki si jo preletel dosihdob, je še z ostalo potjo, ki jo lahko preletiš tako, kakor zemeljski prašek proti vesolnemu

vsemiru! — In Adam bi letel dalje še bilijone in bilijone zvezdnih daljav in letel bi od svojega rojstva vekomaj, dospel do meje vse-mirskega prostora pa ne bi nikdar. Kaj pa naj bo preko meje prostora, kot zopet prostor?

Vsemir nima meje. On je v sebi obstoječa, na nikakovo drugo enoto se naslanjujoča, vse v sebi vzdržujoča enota. Le dve enoti tvori mejo, ena enota v sebi pa je brez meje. Vsemir je v sebi enoten pojav brez drugega pojava zraven sebe.

V tem brezmejnem prostoru drve in beže, se vrte in se sučejo raznovrstni pojavi. Nekateri izmed teh pojavov so prastari, drugi so mladi in nekateri šele nastajajoči. Vsak teh pojavov pa je le del, je le brezmejno majhna celica vesolnega, enotnega, vse te priprave v sebi vzdržujočega pojava — vseмира.

Solnce je zašlo za oddaljeno goro. Večerni mrak lega po dolini in iz stolpa doni večerni pozdrav. Na zahodu umira zadnji solnčni žarek in človeka objame neka žalost, ko nastaja temna, črna noč. Kako strašna je ta noč brez luči — in vendar kako krasna in veličastna, ko zagore na jasnem nebu brezbrojni svetovi, ki pošiljajo svoji sestrnici Zemlji mile poglede iz daljnih zvezdnih dalj in mo-gočnega, brezmejnega prostora — vseмира.

Mirno kot da bi bile v okovih večnih zakonov se blišče ti svetovi. In vendar drve in beže z neizmerno brzino naprej po prostoru.

Kam? Kdo ve?

Prostora imajo dovolj svetovi, da lahko beže vedno naprej. Ni se jim treba bati, da bi kdaj pridrveli do kraja in padli v prepad izven vseмира. In s temi svetovi drvi in beži tudi naša Zemlja, čeravno se nam vidi, da stoji mirno prikovana na enem mestu — in z njo drvimmo tudi mi zemljani. Kakor nas vara navidezno, zemeljsko mirno stojišče in navidezno premikanje solca po nebesnem svodu, ravno tako nas tudi goljufa navidezen, miren stan drugih zvezd.

Ni izključeno in skoro gotovo je, da ne stoji solnce mirno na enem prostoru, ampak da tudi on beži s svojimi planeti naprej. Kakor naša solnčna družina, tako lahko trdimo, da se vsi zvezdni sestavi, ki jih vidimo v rimski cesti vrte okolo njim skupnega središča — gigantskega, vsemirskega srca.

Kje je to vsemirsko srce, to solnce, vse-vzdržujoče gravitacijske sile? — Gotovo v središču vsemirske enote. Nam poznani vse-mir pa še ni napolnjen s svetovi. Večji del nam znanega vseмира je še brez svetov, brez vsemirskih pojavov, ki bi se jih mi zamogli z

streti telesno in duševno slovensko koroško učiteljstvo, da bi brž — pomrlo?

To ni le naroden škandal, temveč to je nečloveški čin sirovosti, kakršnega bi se sramovali celo Hotentoti. Da, še več — to ni le slučajen čin, temveč to je sistem, po katerem hočejo Slovence zatreti na Koroškem, in Slovenski učitelji, pionirji prosvete, so narodne žrtve tega krivičnega, nečloveškega sistema.

Čuj nas, Slovenija, nastep-tane slovenske Korošce, čuj nas vesslovanski svetter nas reši — smrti! Če pade slovenski Gorotan, jetudi divna Gorenjska izgubljena, in prosta je germanski povodnji pot do sinje Adrije. Pustite prepire med seboj ter obrnite kopje zoper našega smrtnega sovraga. „Slovanska Enota“, kličemo te na pomoč in upamo, da ne zaman! **Taki vladi ne beliča davka, ne novince vojaka, napram taki vladi ne smemo poznati nikakih državnih potrebščin.** Nam gre za biti ali ne biti in prvo je za nas — naš obstoj! Prč s tako vladol!

Opozarjamo „Zvezo slovanskega učiteljstva“ na žalostne razmere in vnebovpijočo krivice, ki jih trpi slovenski narod in njegovo učiteljstvo na Koroškem. Vsi za enega, eden za vse!

(Dalje)

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca novembra **K 233.635/51.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Mnenje tretjega.

(Refleks na poročilo o uradni konferenci učiteljstva sežanskega okraja v 48. številki in na „Zagovor“ v 49. številki „Učit. Tov.“)

Dovalite mi, g. urednik, nekoliko prostora v svojem cenjenem listu, da tudi jaz kot tretji izpregovorim par besedi o točki, ki je spravila dva naših sežanskih tovarišev v kolizijo.

„Revolucionar“ trdi v 48. številki, da Lebanov referat „Kako opiše domačo občino?“ ni odgovarjal naslovu in da je bila debata po referatu živahna. Ti dve trditvi sta zadeli pri tov. Lebanu na odpor.

Poglejmo natančneje vso zadevo! Tovariš starosta trdi, da ni bilo iz konferenčnega vprašanja razvidno, kako naj se temu ugoditi. V tem se s starostom popolnoma strinjam. Odločil da se je, pravi nadalje, za metodično razpravo.

Kako pa je to rešil? Kratko rečeno: Tako, da nismo nič slišali ne o vertikalni iz-

obrazbi, ne o geološki formaciji, ki je posebno za naš Kras tako velikega pomena, ne o klimatoloških razmerah, ne o živalstvu, ne o prebivalstvu, njegovih šegah in navadah, način njegovega življenja, ne o kaki statistiki, ne o zgodovini komenske občine.

Kaj pa smo slišali? Učno sliko o straneh neba, ki pa ji je bila menda zaradi „enojnosti“ in „preglednosti“ uvrščena na dveh mestih, nekoliko orientacije po Komnu, ustavo komenske občine in nekaj o pogozdovanju.

To je tedaj metodična razprava. Če smo jo slišali, moramo pač priti do zaključka, da ima tov. starosta malo čudne pojme o razpravi. Da se pa lahko vsak prepriča o istinitosti navedene trditve, bi prosil tov. Leban, da bi priobčil svoj izdelek v kateremkoli listu, da bi si ga lahko vsak ogledal kot rariteto iz zbirke „metodičnih razprav“.

Kar se tiče „temeljitega zavrnenja“ pomislekov par učiteljev na podlagi referata samega, naj omenjam to-le: Ti „pomislili“ so obsegali razno kritiko, da manjka v referatu več kot polovica snovi, ki bi jo moral referat obdelati, da bi imel pravico do naslova. „Temeljito zavrnenje“ pa je sestajalo v tem, da je referent opozoril na nek stavek, da naj se, ne vem že več o kaki priložnosti, pove tudi kaj zgodovinskega o občini. Če je treba, da se tako zavrnenje ene same točke postavi za temeljito, pri tem, ko se kritika mnogih drugih pomanjkljivih točk menda kar slučajno presliši.

Tov. Leban popravlja tudi trditev, da bi bila debata živahna. Resnici na ljubo moram izjavljati, da živahnih debat sploh ni bilo tisti dan.

Resnici na ljubo pa je treba tudi pibiti, da je bila ravno debata o Lebanovem referatu izmed mrtvih najmanj mrtva. To dejstvo je tudi „revolucionarja“ zavedlo, da je pisal o živahni debati.

Starosta argumentira svoj „Zagovor“ z „rokoploskom“ vsega učiteljstva. Jaz mislim, da se tudi pri nas še ni vsakdo popolnoma emancipiral od konvencionalnih laži, ki leže kot mora na vsem kulturnem svetu.

Tretji.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo v Ljubljani bo imelo v ponedeljek, dne 27. decembra, ob desetih dopoldne, v Narodnem domu (pritličje, na desno) svoje glavno letno zborovanje. Da bo mogoče sestaviti dovršeno poročilo, opetovano prosimo naslednja društva, da plačajo običajno letnino (po 10 h od uda in sicer: 1. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj. 2. Radovljiško učiteljsko društvo. 3. Litjsko učiteljsko društvo. 4. Pedagoško društvo v Krškem. 5. Slovensko kočevsko učiteljsko društvo. 6. Belokranjsko učiteljsko društvo in 7. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev logaškega okraja. Letnina naj se pošlje blagajniku J. Dimniku.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta bo imelo letošnje glavno zborovanje v ponedeljek, dne 27. t. m., ob devetih dop. v Narodnem domu (pritličje, na desno).

Pedagoško društvo je zborovalo dne 28. m. m. v Krškem. Udeležba sicer ni bila tolika, kakor bi bilo pričakovati spričo občnega

zbor, a vzroka ni iskati v našem učiteljstvu — to je bilo in ostane zavedno in delavno — pač pa je strašila dolga pot, tuintam je delal pa celo oviro prazen mešnjiček, kar je pri nas učiteljih-magnatih jako redka prikazen. (Op. ur. „Te-te-te“). Vseeno je bilo okroglo štirideset zborovalcev, ki so zastopali dvanajst šol. V svoji sredi smo imeli ljube goste iz zelene Štajerske nadučitelja Jamška in učitelja Rismala iz Rajhenburga. Prišel je tudi naš g. nadzornik Stiasny, ki je vedno rad med svojim učiteljstvom. Prva in najlepša točka dnevnega reda je bilo predavanje prof. Lavtarja iz Maribora o njegovi računski metodi. Ne da bi se spuščal v podrobnosti tega zanimivega predavanja, rečem samo, da je bilo za nas prava naslada. Gospod profesor pripoveduje tako poljudno, prepričevalno in vneto, da ga človek mora poslušati z vso pozornostjo. Želeli bi se pač mnogo takih požrtvovalnih mož, ki bi tako radi zahajali v naše vrste, da nas uče in bodre v težavnem našem delovanju. Predavatelj je žel obilo zaslužnega priznanja. Tovariši voditelji naj bi delovali na to, da se preizkusi nova metoda, ki je gotovo jako izvrstna. — Tovariš tajnik Makso Hočevnar nam je nato podal kratko sliko o društvenem delovanju v preteklem letu. Iz tega poročila posnemamo sledeče: Zadnji občni zbor je bil dne 19. novembra 1908. l. v Trzinu, kjer je predaval tovariš Skulj s pomočjo skioptikona o uporabi mleka, tov. Bohinec o uporabi skioptikona v šoli, tovariš Lunaček pa o varstvu ptic. Na predlog tov. Benedičiča je sestavilo društveno vodstvo pregledno tabelo o nagradi za vodstvo matrike. S tem je pomagano onim tovarišem, ki so doslej zastopali opravljali ta posel, da lažje zahtevajo zaslužnega plačila, sklicujoč se s tabelo v roki na druge šole, ki so že odpravile tlako. Knjigo „Spisne naloge“ je društvo pridno razpošiljalo; žal, da se doslej še niso vsi, ki so knjige obdržali, odzvali z nakaznico. Na predlog tov. Lunačka je društvo preskrbelo obrtnika, ki izdeluje Berlepscheve valilnice. Učiteljstvo naj posebno sedaj v zimskem času skrbi, da se valilnice razširjajo. Dne 29. aprila je imel društveni odbor sejo v Vel. Podlogu, kjer je določil dan in vzpored spomladnega zborovanja; to se je vršilo dne 2. junija v Krškem. Ob tem zborovanju si je ogledalo učiteljstvo tudi nov šolski oder in gledališko predstavo: „V delu je sreča.“ Tov. Hočevnar nam je takrat razložil pomen in korist šolskih odrov, tov. Levstik nam je opisal socialno delo učiteljstva v našem okraju, tov. Malnarič pa je proslavil štiridesetletnico šolskega zakona v navdušenem govoru. V teku leta je poslalo društvo resolucijo na državni zbor, da bi naj država prevzela 50 % stroškov za ljudsko šolstvo. Na Koroškem snuje tov. Svanjak učit. društva; temu je društveno vodstvo poslalo 10 izvodov svojih tiskanih pravil.

Poročala je še tovarišica blagajničarica Zirerjeva o stanju društvenega imetja, ki je povoljno.

Nato je predlagal tov. dr. Romih, da se društvenemu vodstvu izreče zahvala na uspešnem delovanju, obenem svetuje, naj ostane stari odbor še nadalje na čelu društva. Oba predloga so zborovalci englasno sprejeli. Predsednik tov. Drag. Humeč je nato prebral resolucijo, ki jo je poslalo kranjsko učiteljsko društvo naučnemu ministrstvu in jo po naročilu deželnega učiteljskega društva predlagal, da tudi Pedag. društvo vpošlje resolucijo iz isto vsebino. Predlog smo navdušeno sprejeli.

Istotako so bili enoglasno sprejeti sledeči predlogi:

1. Predlog tov. Humeč, da pošljejo zborovalci tov. Ganglu pismen izraz zahvale na požrtvovalnem delu za dobrobit učiteljstva in obenem izraz globokega ogorčenja spričo nekolegialnega postopanja onih dveh tovarišev poslancev, ki sta kruto razbila naše nade. —

kjer mu odrekajo pomoč vsi telesni čuti, izumeva nove fizične pripomočke, da poleti v najskrajnejše dalje vsemira. Ako tudi teh zmanjka, pa se poslužuje človek skrajnih pripomočkov človeškega uma, ki so neobhodno potrebni pri vsakemu umevanju pojavov, in ti skrajni pripomočki so logični sklepi.

O bitnosti prostora gotovo nihče ne dvomi. Kje pa naj bi bil jaz, kje ti, kje zemlja in drugi svetovi, ako ne bi bilo prostora? Prostor je in tu nas ne morejo varati petri čuti.

Prostor imenujemo sočasno razteznost na zunaj, ki jo delimo na dolgost, na širokost in visokost in na razteznost na znotraj.

Kakršne razteznosti je delni pojav v prirodi, iste razteznosti je tudi vsemirski pojav.

Ker je človek trodimenzionalen pojav v prirodi, je tudi vsemir za človeka trodimenzionalen. Vsemir se nam torej očituje kot prostor trodimenzionalne razteznosti. To je človeško subjektivno shvatanje vsemira.

Trodimenzionalno razteznost pa imenujemo telo. Vsako telo ima svojo obliko. Najbolj dovršena oblika je krogla.

Vsemir se nam očituje kot brezmejen prostor — krogla. Polumer te vsemirske krogle je ∞ dolg. Vsaka krogla ima svoje središče,

2. Predlog tov. Hočevarja, da društvo pristopi z zneskom 200 K h krogu zbiralec za Ciril-Metodov obrambni sklad in da se v ta namen zviša članarina za eno leto na 3 K. — 3. Predlog tov. Benedičiča, da društvo izda in založi zemljevid ali zemljevidni obris našega okraja, ker ga šole nujno potrebujejo. V ta namen naprosi tov. Magerla kot geografa in tov. Humeč kot risarja, da o stvari razmišljata in poročata v pomladnem zborovanju. — 4. Predlog tovarišice Zirerjeve, naj bi društvo zalagalo zbirke učnih slik, ki jih piše učiteljstvo krškega okraja. Društvo s tem ne išče dobička, ampak hoče vršiti le svojo nalogo kot literarno društvo.

Vse zborovanje je imelo vtisk velikega zanimanja, kar doslej nismo vedno opazovali; prav je tako. Spoštujmo svoje delo! — Po zborovanju se je večina zborovalcev zbrala v gostilnici pri Ženerju, a tudi oni, ki so slučajno obedovali kje drugje, so se po obedu združili z večino. Se nikoli nismo sedeli tako solidarno ob isti mizi kakor oni dan! Zdelo se nam je, da plava nad nami dober duh, ki nam šepeče na dušo: Nič razdruženja! Nič medsebojnega sovraštva in prepira! Ljubav! Bratstvo! Prosto prepričanje! In navdušeno je zaorila zdravica: „Mi pa ostanemo, kakor smo b'li enega srca, ene misli!“ Tov. predsednik je napil g. prof. Lavtarju, ta pa krškemu učiteljstvu in učiteljstvu krškega okraja. Bekel je med drugim, da je baš dobro znamenje, da prihaja njegova metoda na Kranjsko skozi Krško, ki je bilo prvo središče slovenskega pedagoškega delovanja.

Slišali smo še marsikako zdravico, zapeli smo še mnogo prijetno pesemco, in potekel je dan kakor blisk. Ob razstanku je pa ta in oni krepko stisnil desnico tovarišici ali tovarišu, kličeč v slovo: „Mi pa ostanemo kakor smo b'li!“ Gradiščan.

Srednješolski vestnik.

**** Nazadnjaški češki deželni šolski svet.** Češki deželni šolski svet je sklenil z vsemi proti 3 glasom prepovedati srednješolcem obisk „protiverskih“ predavanj. Gre tu za Macherjeva predavanja.

**** Na gimnazijah v Kranju in v Novem mestu** je dijaštvo popolnoma pod terorizmom katehetov. Špijonov na vseh koncih in krajih kar mrgoli, da se neklerikalno dijaštvo niti ne upa ganiti. Napredni krogi se veliko premalo brigajo za usodo — bodoče inteligence.

**** Deželni šolski svet štajerski** je izrekel bivšemu gimnazijskemu ravnatelju v Ptuj, Andreju Gubi, priznanje in zahvalo za njegovo delovanje.

**** Osebnost vest.** Učiteljski kandidat Ivan Knaflič je dodeljen v poučevanje na državni realki v Idriji.

Književnost in umetnost.

Mednarodni jezik in Sloveni. Bilo bi odveč v današnji dobi tako razvitega in še vedno bolj rastočega mednarodnega prometa in vedno se množočih mednarodnih stikov in kongresov posebe poudarjati in dokazovati silno potrebo po mednarodnem pomožnem jeziku. Že pred 200 leti, ko še vendar ni bilo dane predloge in danih pogojev, je prišel veliki filozof Leibniz na idejo mednarodnega jezika, ki od tedaj ni več zaspala. Razni geniji in slovničarji so izkušali to idejo udeležiti, t. j. ustvariti take svetovne jezike. Večina teh je ostala le na papirju, zakaj bili so ustvarjeni ali na podlagi števil, ali iz nekaterih znanih ali le izmišljenih zlogov sestavljeni in zavoljo tega za občevarje nerabni. Pozneje so izvajali tud. načrte na podlagi latinščine in narodnih je-

našimi čuti zavedati. Za nas obstoji le velika rimska cesta kot veja, ki je položena v vsemirje. Dokazano pa je, da večni, neminljiv pogoj za biti obstoji in pa se v tem večnem pogoju ustvarjajo še novi pojavi — to je novi svetovi in da se bodo ustvarjali večno. Komu niso znane nebesne megle, ti mladi, novi, šele nastajajoči svetovi?

V vsemiru ne vlada pokoj, ampak večno gibanje in ustvarjanje, večna revolucija, ki ji je posledica večna evolucija. Ti velikanski in brezbrojni svetovi so le majhen del večnega stvarstva. Če si stavimo vprašanje: „Kdaj bo konec sedmih dni ustvarjanja?“ lahko z mirno vestjo odgovorimo, da nikdar, ker je dan pogoj večnega ustvarjanja. Vsemir je brezmejen, čas brezkončen in v vsemiru je zakon večnega ustvarjanja in izpopolnjevanja. Brez ustvarjanja in življenja v vsemiru ne bo nikdar. Smrt je le vzrok novega življenja, kot je revoluciji posledica vedno evolucija.

V njem vladajo večne, stalne, neovrgljive resnice, ki tvorijo zakon prirode. Ti zakoni ne poznajo glob ne kazni. Kazen in globa pozna le zakon, ki ga je sestavil človek. Človeški zakoni so premenljivi, kakor so premenljivi človeški nazor. Kar se danes prepoveduje, to se lahko v kratkem času zapoveduje. V pri-

rodi pa je stalno postavljen nepremeljiv zakon, ki ne razpolaga z drugim kakor s pogoji in z rezultati. Prirodni zakoni ne nalagajo nalogov: „Stori to — pusti ono!“ Prirodni zakon daje le napotke: „Pod tem ali onim pogojem nastane ta ali oni rezultat.“ V prirodi rodi vzrok posledice, ki sigurno nastopi in ta posledica postane takoj, ko nastopi, zopet vzrokom. Pod tem nepremeljivim zakonom so nastali vesoljni svetovi, katerih vsak je bil posledica ali rezultat predidčega vzroka. In takih velikanskih svetov plava v vsemiru, kolikor se jih more z največjimi teleskopi najti, do 43.047.000. Vendar cenijo zvezdoznanci, da bi moralo biti samih stalnic v rimski cesti nad 60.000.000.

Ako se zamislimo v ta brezmejni vsemir, v ta brezkončen prostor, človek uvidi, kako neznamenit prašek je v stvarstvu, da se skoro izgubi v pravi nič. Ali po propisih večnega zakona mu je zagotovljen obstanek izpopolnjevanja.

In glej, človek, lastnik uma, meri neskončne daljave zvezd in preračunava njih tek ter sklepa po nepremeljivem zakonu tudi njih prošlost in bodočnost in njihovo bodočo eksistenco. S svojim umom se je povzpел nad zvezde in teži, da najde končni rezultat ustvarjanja. To smelo bitje, človek, ne miruje, ampak

ki je od vsake točke na površini enako daleč oddaljeno. Tudi vsemir, ki se nam prikazuje kot obla, mora imeti svoje središče. Izven površine vsemirske, od središča ∞ oddaljene površine pa si sploh ne moremo predstavljati še drugega prostora. Zaman bi hotel doseči Adam površino vsemirskega prostora. Vsi pojavi, ki se vrše, se vrše v vsemirski brezmejni krogli.

Izven te krogle niti naša misel ne more. Izven vsemira se torej ne vrši izpopolnjevanje prirode, to se zamore vršiti le v vsemiru samem.

Priroda se torej izpopolnjuje iz sebe vase. Izpopolnjuje pa se zaradi sebe in za sebe, po svojih brezmejno majhnih delih.

Oblika, kot pojav je sredstvo, da se zmore izpopolnjevati vsebina kot bistvo pojava. Pojav je minljiv, bistvo je večno. Bistvo se izpopolnjuje potom pojavov.

Ker nameravam priobčiti razpravo o vsemiru iz transcendentalnega stališča, zato končavam in vas pozdravljam z onstranskimi, bujno cvetočimi livad!

Vaš tovariš

Florijan Šwon.

zikov. Tu omenjam, da je Slovenec Majar hotel pred kakimi 50 leti uvesti vseslovenski jezik, ki ga pa Slovani v svoji znani složnosti niso sprejeli. Približno pred 30 leti je pa zaslovel Volapük kot svetovni jezik. Izumil ga je bil duhovnik Schteyer na podlagi angleščine, a iztrebil je oziroma se pri tem na kitajski narod, vse glasnike „r“ iz besedi in tako kompliciral slovnico, da so se tega jezika celo Angleži težko priučili. Ko je ta jezik zaradi svojih hib propadel, je stopil na plan Esperanto, ki ga je izumil ruski zdravnik dr. Zamenhof. Esperanto temelji na principu največje mednarodnosti, to je, besedni zaklad je takšen, da ga ima že največje število Evropejcev. Slovnica njegova je jako enostavna, a le žal, da je besedni zaklad omejen na kakih 950 korenov. Navzlic temu ga je l. 1900. povodom kongresa učenjakov modroslovcev v ta namen izvoljena komisija potrdila kot za mednarodni promet in za znanstvene namene najbolj prikladnega izmed drugih predloženih načrtov, a s tem pogojem, da se malo popravi, t. j. olajša slovnica in pisava ter se mu doda, kar mu manjka, (sobotito več mednarodnih korenov in nekaj jako važnih tvorilnih pripov).

A ker Zamenhof predlagane mu reforme ni hotel izvršiti, češ, da bodo rodile neslogo in skismo; je šla komisija sama na delo ter preustrojila Esperanto na podlagi, oziroma s pomočjo drugih predloženih tozadevnih jezikovnih načrtov. In ta popravljeni Esperanto ali Ido se je v kratki dobi 1 1/2 leta toliko razširil kot Esperanto v 15 letih. Ido ima idealno enostavno slovnico, je jako miloglasen in lahko govorljiv. Vsak količnik izobražen človek se ga — da ne pretiravam! — v besedi in pisavi priuči v 100 (reci sto!) urah. Kdor se ga priuči, ima že dandanes korist od njega, če že ne materialno, pa intelektualno, zakaj z njim se nam pojasni marsikatera tujka, ki si je, kdor ne pozna romanskih jezikov, ne more dodobra raztolmačiti. Tudi se z njega pomočjo že more nekaj porazumeti s kakim izobraženim Lahom, kar se mi je že v kratkem dvakrat pripetilo. A za nas Slovence kakor sploh za vsak mali in tlačen narodič, da bi se vsaj nekateri izobraženci priučili temu oficialno potrjenemu svetovnemu jeziku. Pot bi nam bil na ta način odprt do drugih narodov in posredne tudi do drugojezičnih listov, koder bi se po posredovanju kakega znanca idanca od časa do časa objavil kak članek, tičoč se naše prosvete ali pa naših prežalostnih političkih razmerah, s čimer bi si pridobili gotovo simpatij, kar bi nam morda prilično tudi drugače moglo hasniti.

Kdor želi zastran omenjenega mednarodnega jezika kakega pojasnila, mu radevoljno ustreže J. Kovačič, nadučitelj pri Sv. Vidu pod Juno, Koroško.

Zvonček objavlja v zadnji letošnji številki to izbrano vsebino: 1. Pripovedka. Jos. V. and. t. Pesem. — 2. Kaj nam je pripovedoval naš dedek. A. Pesek. Povest. — 3. Koristen svet. Fr. Rojce. Pesem. — 4. Slabi časi. Podoba v barvi. — 5. Naš Ludko. Ivo Trošt. Povest. — 6. Bela astra. Dušana. Bajka. — 7. Junak iz Liburnije. Ivo Trošt. Povest s podobo. — 8. Vi pravite... Jos. V. and. t. Pesem. — 9. Končev Jožek in čmrlji. J. P. n. Poves. — 10. Ledene rože. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 11. Glej, Juri študira naprej! Kaj novega spet nam pove! Podoba v barvi. — 12. V spominsko knjigo. Jos. V. and. t. Pesem. — 13. Starčkova zimka. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 14. Modri Matiček. Fran. Košir. Povest. — 15. Siničke. Bogumil Gorenjko. Pesem. — 16. Pouk in zabava. Senčna podoba. — Usmilite se ptičice! — Ura za slepece. — Zrcalo za želodec. — Najgloblje rove pod zemljo. — Vetr. I. v. Kiferle. Uglasena pesem. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega. — Ob sklepu desetega letnika. — Uredništvo in upravnništvo pišeta ob sklepu desetega letnika: „Zvonček“, ki se je slovenski mladini tako priljubil, zaključuje z današnjo številko svoj deseti letnik. Ne pretiravam nič, ako trdimo, da smo se prvo desetletje resno trudili, da ustvarimo slovenski mladini list, ki naj bi bil v vsakem pogledu čim popolnejši. Vkoliko se nam je to ob danih razmerah posrečilo, naj sodijo naši bralci in naročniki!

„Zvonček“ se pripravlja sedaj, da stopi v drugo desetletje svojega obstanka. Ob tej priliki se obrača predvsem do svojih dosedanjih prijateljev in naročnikov z vljudno prošnjo, naj mu pridobijo čimveč novih plačujočih naročnikov. Ne stalo bi nikogar mnogo truda, ako priporoči v krogu svojih znancev in prijateljev naš list. Z malo požrtvovalnostjo se lahko zgodi, da pridobi našemu listu vsak dosedanjih naročnikov vsaj enega novega naročnika. Tako bi se našemu listu utrdila in okrepila njega gmohtna podlaga, da bi lahko v drugem desetletju napredoval po vsebini in obliki.

„Zvonček“ prosi vse dosedanje svoje sotrudnike, naj mu ostanejo zvesti tudi nadalje. Naj obenem poskrbe, da se pomnoži število naših sotrudnikov. Vsakomur stoji pred očmi resnica, da je delo, ki ga storimo v korist mladine, naplamentejše in najuspešnejše!

„Zvonček“ objublja, da bo tudi v prihodnjem letu zvesto in natančno izvrševal svojo nalogo: zabaval, učil in vzgajal bo slovensko mladino z besedo in podobo. Slovenci smo ubožen narod. Svojih otrok ne moremo obla-

godarjati z denarjem, zato pa moramo skrbeti, da jim obogatimo duha z vedo in oplemenitimo srce s krepostmi. To je bogastvo, večje od zlata.

„Zvonček“ prosi, naj se mu takoj prijavijo novi naročniki, da nam bo mogoče natisniti dovolj izvodov prve številke prihodnjega letnika. — Storimo vsi svojo dolžnost, pa bo dobro za naš list in za tiste, ki jim je namenjen! — Uvažujte te besede in ravnajte se po njih!

Politiški pregled.

Politiški položaj. Z Dunaja 4. decembra poročajo: Situacija se je tako izpremenila, da se je že začelo na vseh straneh posvetovanje o rekonstrukciji kabineta. Vsa pogajanja se še vrše posredno. Kakor doslej so posredovalci Poljaki. Dopoldne so imeli klubi skoraj vseh strank seje. V „Slovanski Enoti“ so se najprej posvetovali posamezni klubi zase, potem se je zbrala parlamentarna komisija, ki je nazadnje izrazila zahtevo, da se imata smatrati portfelja ministrskega predsednika in domobranskega ministra za neutralna, ostale listnice se imajo pa razdeliti tako, da dobe Slovani toliko ministrskih sedežev, kolikor Nemci. Sočasno so zborovale nemško-nacionalne stranke s krščanskimi socialci, zadnji so se postavili na stališče, da naj bi se takoj izvedla rekonstrukcija, ki ji tudi vlada ne nasprotuje. V novem kabinetu naj bi ostali od sedanjega: Ministrski predsednik Biernth in domobranski minister Georgi kot neutralna, od Nemcev Weißkirchner, od Poljakov Bilinski in Dulemba; vsi ostali, torej Haerdtl (notranje zadeve), Hohenburger (pravosodje), Stürgkh (nauk), Ritt (javna dela), Wrba (železnice) in Schreiner (nemški minister-rojak) naj bi pa demisionirali. Namesto njih naj bi prišla dva Nemca: Sylvester za pravosodje in Pergelt kot minister-rojak, dva Čeha, in sicer eden za javna dela ali za poljedelstvo, eden pa kot minister-rojak in eventualno en Jugoslovane. Popoldne so imeli zastopniki nemških strank z ministrskim predsednikom baronom Biernthom posvetovanja o tej zadevi. Splošno mislijo, da je rekonstrukcija res le še vprašanje kratkega časa. Če se posreči sprava, zahteva vodstvo Poljskega kola, da se določi delovni program, po katerem bi se imel rešiti zakon o aneksiji in finančna reforma Bilinskega, ki bi jo pa nekoliko ublažil, tako da bi opustil obdačenje nealkoholičnih pijač.

*** Japonce o avstrijskem parlamentu.** Dr. Ogava, profesor prava na cesarski univerzi v Kioto, je bil v družbi poslancev Masaryka, Kramarja in Hlibovskega navzoč pri neki debati v avstrijskem parlamentu na Dunaju. Ko so prišli vsi štirje gospodje iz zbornice, se je Japonce oddahnil in rekel: V avstrijskem parlamentu je sicer jako zanimivo, a dela se v japonskem parlamentu več.

*** Aneksija Bosne in Hercegovine.** „Cetinjski vestnik“ piše, govoreč o razmerju Črne gore do Avstrije, da konflikt zaradi Bosne in Hercegovine še nikakor ni končan. V Avstriji sicer mislijo, da sta obe deželi na večne čase združeni z dualistično monarhijo, a Črnogorci pravijo, da si bo Avstrijsko-Ogrsko ali z oboroženo roko zavarovalo posest Bosne in Hercegovine ali pa bo moralo plačati ta plen s svojo eksistenco.

*** Svoboda na Prusku.** V Katovicah v Šleziji so bile pred kratkim občinske volitve. Pri teh volitvah je nekaj učiteljev in državnih uradnikov glasovalo za poljske kandidate. Zaradi tega glasovanja je pruska vlada 5 učiteljev kaznovala na ta način, da jih je premestila v daljine, od vsega sveta zapuščene vasi, proti trem poštnim uradnikom pa je uvedla disciplinarno preiskavo. To discipliniranje učiteljev in uradnikov za to, ker so volili poljske kandidate je baje indirektno ukazal cesar Viljem sam.

Jubilejski dar.

Učiteljstvo — sebi! Z novim letom se začena tretje in zadnje leto nabiranja našega jubilejskega daru za „Učiteljski konvikt“. V jubilejski številki „Učit. Tov.“, ki izide dne 7. januarja 1910 želimo izkazati čimveč jubilejskega daru, da poveličamo tudi na ta način praznik svojega glasila. Vse tovarišice in tovariše vljudno prosimo, naj s ta mesec prihranijo kolikor morejo ter pošljejo prihranke tov. Jakobu Dimniku v Ljubljano, da jih izkaže kot jubilejski dar v jubilejski številki! Pomagajmo si sami, ker nam drugi nečejo!

Učiteljstvo — sebi! Tovarišica Angela Troštova in tov. Julij Slapšak iz Vodič 4 K; Naša Jakobina 2 K. Bogladi. Doslej darovanih 3329-10 K.

Obrambni vestnik.

*** Poštena načelna in dostojna politika!** Tako nekako pravi sobotni „Slovenec“, zagovarjajoč svoje stališče za političke pravice učiteljstva proti dr. Tavčarju, ko zavrača naše mnenje o političkih pravicah, ki jih ima učiteljstvo pri nas. Barcelonci so mu pač tako všeč, da jih vedno stavi v stik z našim

učiteljstvom, kar diši prav po dostojni poštenosti. Hm! Najbrže prihaja to iz onega uredniškega kabineta v „Kat. tiskarni“, katerega urednik si izkuša s tem dajati zadoščenje zatajevanju svojega pravega čuvstva. Da smo nastopali vedno z resnico in dokazi, tega smo si v svesti. Ni bilo pa tako pri „Slovenec“, ki smo ga večkrat pozivali, naj popravi očitno neresnico in zavijanja, a nas je na to še predrzneje in bolj blatil. Slučaji so tolikeri, da se njih sled opazi skoraj v vsaki številki našega lista! — Je vse lepo in res prava so načela in stališča, ki ga zavzema zadnjič „Slovenec“ glede političkih pravic učiteljstva; toda žalibog praksa, ki jo proizvajajo klerikalci s tem pri nas, je taka, da bi preočito lagali samemu sebi, ko bi verjeli oni izjavi v „Slovenec“. Mi smo zavzeli svoje stališče in je s tem načeloma zavrnjena vsaka druga izjava. Da bi „Slovenec“ na ljubo obširneje o tem razpravljali in kritikovali ono izjavo, nima pomena, ker jo smatramo itak subjektivnim mnenjem — ki ga pa pripuščamo vsakomur.

*** Skandal!** Zdruga kranjskih gostilničarjev je priredila v hotelu „Tivoli“ pri Ljubljani 4 tedenski kuharski tečaj in je za okrog 30 Slovence, ki obiskujejo tečaj, najela Nemko Reisenauer kot učiteljico. Ta pa ne razume nobene slovenske besede. Ker sta tudi dve slovenski učiteljici, in sicer Jerica Zemljanova in Albina Golobova, na svoje stroške absolvirali na Dunaju strokovni tečaj istočasno z Reisenauerjevo, je tako ravnanje Zadruga res škandalozno! — Kaki močje imajo tam neki glavno besedo? —

*** Dvojna mera.** Veroučitelj na nazarski samostanski šoli, pater Murn, je obsojen na 6 tedenski zapor. Ali so že proti možu uvedli disciplinarno preiskavo? Vprašamo to zategadelj, ker so šolske oblasti proti naprednemu učiteljstvu drugače sila natančne. Da, da dvojna mera!

Glasbeni vestnik.

Glasbeni odsek „Slovenskega deželnega učiteljskega društva v Ljubljani“ se je v svoji prvi seji konstituiral ter omejil svoje delovanje za tekoče šol. leto:

1. Na izvedbo in ureditev kurza za vzgojo pevovodij in pevcev v „Glasb. Matici“ za učiteljskine.

2. Na tozadevna strokovna predavanja, v kar se je določilo za strokovnega referenta tovariša Wašteta, ki bo sporazumno z okr. učiteljskimi društvi referiral pri njih o temi „Glasbeno polje učiteljstva“ in se bo tam razpravljalo o tej temi, računajoč na dotične krajevne razmere in podrobnosti.

3. Na informacije in študiranje terena na deželi z ozirom na pevske zборе in učitelje pevce.

Za sklepčnost odseka se je določila navzočnost treh članov — po prejšnji naznanitvi sestanka. — k.

Vestnik.

Letnino za „Učiteljski konvikt“ so plačali tovariši: Belé Ivan, Dimnik Jakob, Furlan Jakob, Galé Fran, Jelenc Luka, Pretnar Jakob, Režek Juraj, Sadar Vendelin, Wider Karel, Kecelj Alojzij in Bernot Ivan, vsi iz Ljubljane.

Usposobljenostni izpit za ljudske šole s slov. in nemškimi učnim jezikom je napravil tudi Fran Starman, učitelj v Huteževem pri Il. Bistrici, kar je zadnjič pomotoma izostalo.

Iz ljudskošolske službe na Kranjskem. Zaradi bolezni na dopustu se nahajajo učiteljico Karolino Gams v Boh. Srednji vasi bo nadomeščala suplentka Marija Vilmanova; obolelo učiteljico Gabrijelo Erker-Jereb v Črmešnjah pa suplentka Štefanija mark. pl. Gozaničeva. Dozdanja suplentka v Bušeti vasi Marija Bulc pride kot začasna učiteljica v Sostro, kjer šolo razširijo v štirirazrednico. — Ker se je prov. učitelj Arnošt Šusteršič odpovedal svoji službi, pride v Ligojno za prov. učiteljico-voditeljico dosedanja suplentinja v Borovnici, Ernestina Blaznikova. V Borovnici pride učiteljska kandidatinja Marija Debelakova. Namesto na dopustu se nahajajočega učitelja Avgusta Klečarja je imenovana za suplentinjo na deški nemški šoli v Ljubljani Vida Koblerjeva. — Za potovalno učiteljico za ženska ročna dela je imenovana učiteljica Terezija Koširjeva in sicer za šole v Velikih Laščah, v Turjaku, Robu, Vel. Poljanah, v Sv. Gregorju in na Gori.

Hrabroslava Volariča „Divja rožica“ in „Slovenskim mladencem“, dvospeva s spremljevanjem klavirja, cena 1 K 50 h, se dobi samo pri skladateljevi vdovi Franji Volaričevi na Šentviški gori, pošta Slap na Primorskem.

Na 5 razredni ljudski šoli pri Sv. Petru v Ljubljani ustanove tri provizorične paralelne oddelke, za katere se imenujejo tri provizorične učne osebe.

Na Schillerjev praznik so nabrali Nemci na Primorskem (v Šklednju in Trstu) 2038 kron.

Deželni šolski svet štajerski poziva šolska vodstva, naj bi mu dala podatke o uživanju alkohola med učenci. Pozdravljamo idejo, da se misli na tem polju kaj storiti. Naj se kratkotalo sklene zakon po angleškem vzorcu in stvar je pri kraju.

V. J. Havliček a bratr, v Poděbrady (Kralj. Češko), slavnoznani izvozni dom modnega in rokotvornega blaga, otvoril je božično razprodajo po znižanih cenah in pošilja v izbero vsakemu, ki se sklicuje na naš list, zbirko vzorcev blaga za gospode in dame, namiznih in kavni garnitur, robecev, brisač iz Havličkevega blaga, pripravna za božična darila poštine prosto. — Priporočamo c. učiteljstvu to realno in solidno prvo češko trdko v naročitev.

Listnica uredništva.

Ker ima letošnje leto 53. petkov, izideta letos samo še dve številki našega lista, in sicer 51. štev. dne 17. t. m. in 52. štev. dne 24. t. m. — Jubilejska številka izide kot 1. številka prihodnjega letnika dne 7. januarja 1910. To javljamo vsem tistim, ki hočejo, da pridejo njih spisi pravočasno v list. Naj se ravnajo po tej objavi! — Kdor želi kaj priobiti v jubilejski številki, naj ne odlaš, ampak nam takoj pošlje svoj prispevek! — Za jubilejsko številko nabirajte inseratov in za prihodnji letnik uaročnikov! — V 48. štev. smo priobčili dopis z goriškega, ki se bavi z izpričevali c. kr. umetno-obrtne strokovne šole v Ljubljani. Izjavljamo, da nismo hoteli ravnatelj imenovane šole, g. Ivanu Šubicu, z omenjenim dopisom delati nobene krivice.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 2768. Kranjsko. 186 1—1
V krškem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba na dvorazrednici v Velikem Trnu, voditeljska služba na enorazrednici v Črneti vasi in učiteljska služba na dvorazrednici v St. Juriju pod Kumom v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 1. januarja 1910.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Krškem, dne 1. decembra 1909.

Z. 3209. 190 1—1

An der einklassigen Volksschule in Reteče ist die Lehr- und Schulleiterstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Mit dieser Lehrstelle ist der Genuß einer Naturalwohnung verbunden.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorge-schriebenen Wege bis zum 15. Jänner 1910 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrat einzubringen.

An kranischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staats-ärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 6. Dezember 1909.

St. 3324. 187 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuteževem se razpisuje s tem mesto učitelja v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 3. januarja 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 2. decembra 1909.

St. 3391. 188 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Šembičah se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 4. januarja 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 3. decembra 1909.

St. 3392. 189 1—1

Na dvorazredni ljudski šoli v Studenem se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potem do 4. januarja 1910.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 3. decembra 1909.

Snažno se oblači

vs a rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice 111 52—23

Marije Jirsové

učiteljeve soproge

v Novém Hrádku n/ Met.

(dobaviteljica deželne osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 metrov dolgih odrezkov ceŕra, kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, tudi polovico zavoja za 9, ozir. 10 K. Blago je stalnobarvno in močne kakovosti.

Naročite in ostanete stalni odjemalci. **Vzorci blaga zastoj in franko.**

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Našim rodbinam priporočamo 41
- Kolinsko cikorijo -

Izvolite pisati po vzorec!
Božična razprodaja

26-2 po znižanih cenah.
Modno blago. — Sukno. — Barhenti. — Flaneli. — Havličkove tkanine. — Namizne in kavine garniture. — Brisače. — Robci. — Izbere za neveste.

V. J. Havliček a bratr

v Poděbradech na Češkem
1 kos Havličkove tkanine Libuša 23 m
16 kron.

1 zavoj 40 m ostankov letnih ali zimskih, okusno razdeljenih za 18 kron po povzetju.

Le pri nas vse dobro!
Božično blago
1 kos 15 m
10 K 50 h.
Tu dobite najboljše!
Vzorci franko!

Knjigarna
L. Schwentner
Ljubljana, Prešernove uice 3

priporoča nastopne novosti:
Aškerc A.: **Akropolis in piramide**. Poetični sprehodi po Orientu. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50. 92 30-19
Čankar Ivan: **Za križem**. Obsega 13 novel in črtic z epilogom. — Broširano K 3.—, eleg. vez. K 4-50.
Levstik Vladimir: **Obsojenec**. Vsebina: Nenormalni piščanec. Razmišljeni Vid. Mlada Breda in slepec. Rikard Mallopron. Broš. K 2-50, eleg. vez. K 3-50.
Milčinski Fran: **Igračke**. Črtice in podlistki. Broš. 2 K, el. vez. 3 K.
Murnik Rado: **Jari junaki**. Humoreske. Br. K 2-50, el. vez. K 3-50.

Gospod Ubald pl. Trnkoczy v Ljubljani.

Imam šest mesecev starega otroka, ki je bil do drugega meseca dojen. Takrat ga je pričela sititi moja soproga tudi z Vašim „Sladinom“ (Doktor pl. Trnkoczya „Sladni čaj“). In kakor hitro je pričel uživati „Sladin“, se ga ni moglo več pripraviti, da bi še pil materino mleko. Od tistega časa dobiva edino le „Sladin“ in je tako rejen, da se mu vsakdo čudi, kdor ga vidi. Ker sem prepričan, da je Vaš „Sladin“ res dobro hranivo za otroke, prosim, pošljite mi ga 30 zavojev, ker ga hočem priporočati tudi drugim.

Z odličnim spoštovanjem
21.11. 1909.

Franc Dekleva
Slavina (Prestranek), Notranjsko.

IVAN KACIN, Otalež, Cerklje, Primorsko

Prva slovenska izdelovalnica harmonijev po ameriškem sistemu.

Usojam si naznaniti gosp. učiteljem in glasbenikom, da izdelujem

harmonije

191-2 po najnovejšem ameriškem sistemu, ceneje kakor vsaka druga tovarna.

Cenik franko in gratis.

Slavnim šolskim vodstvom in gg. učiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoča dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upejal posebno trpežno in lično vezavo, namreč v celo močno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno. Pri večjih naročilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naročila se priporoča

Anton Janežič

knjigovez 24 12-2

Ljubljana, Florijanske ulice 14.

30 24-22

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izbiro tudi brez porzela. V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene.

O. Bernatovič.

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška

tovarna **Cottage-Organs in orgelj-harmonijev.** 36 52 46

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje
RUDOLF PAJKR & Komp.,
Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Nova slovenska manufakturna trgovina

Ivančič & Kurinčič

177 6-2

v Gorici nadškofijska ulica št. 5 (nasproti škofije)

priporoča cenjenemu učitelstvu svojo veliko zalogo v to stroko spadajočega raznovrstnega blaga po najnižjih cenah.

Cene stalne. Postrežba domača, poštena in točna.

Vzorci se na željo proti vrnitvi pošiljajo poštne prosto na dom.

Za Božič in Novo leto

krasna in primerna darila

kakor fina nikljasta in aluminijeva kuhinjska posoda, krasni čajniki, cvetlične mizice, pečna okrilja, posode za premog, umivalne garniture in nebroj manjših in večjih predmetov, pa tudi „GRAMOFONE“ in ploče slovenskih komadov, stojala za božična drevesa, DRSALICE, OTROŠKE SANI, PERILNE in ŠIVALNE STROJE i. t. d., nudi 12-11

trgovina z železnino

„MERKUR“ Peter Majdič, Celje.

S a m o

Prva kranjska tovarna testenin v Ilirski Bistrici sme izdelovati „Pekate“ To Vam daje garancijo, da je res dobro blago.

V najtistem založništvu je izšla:

VOJVODINA KRANJSKA

Izdava A za šole:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom in dodatnim pojasnili zemljepisnih znamenj.

Sestavljen in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Izdava B za učence:

17 zemljepisnih nariskov v barvotisku z besedilom.

Sestavljen in narisal

FRAN MAROLT,

učitelj v Ljubljani.

Visoki deželni svet kranjski je z razpisom z dne 25. maja 1907, št. 2463, odobril in pripravi to učilo v uporabo kot razredno na ljudskih in meščanskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Vsi nariski, izvršeni na 18 listih, so risani v merilu 1:75.000. — Velikost 87 x 60 cm.

Torej ponazarjajo po minimalnem načrtu za zemljepisni pouk v ljudskih šolah izbrano učilo v taki velikosti in preglednosti, da ga vsi učenci vsega razreda lahko na daljavo čitajo.

Cena 10 K.

lg. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani.

Cena 1 K.

Šolske potrebščine

kupite jako ceno in dobro edino pri tvrdki

Goričar & Leskovšek

v Celju, Graška ulica števil. 7.

Lastna zaloga šolskih zvezkov, risank in risalnih skladov po novih predpisih. — Zaloga šolskih tiskovin, papirja, peres, svinčnikov, peresnikov, raznovrstnih črnil in tušov, kamenčkov, gob, tablic, uradnih zavitkov in strun.

Na debelo.

138 9-8

Na drobno.